

fund vil være Omraader, hvor den nuværende Privatdrift vil have sin Plads, f. Eks. i Landbruget. Det kunde jo dog ogsaa være med noget allerede kendt, at den socialistiske Stats Ufuldkommenheder skulde udfyldes.

Der er saaledes i Bogen adskilligt at glædes over, en Del, der omvendt ægger til Modsigelse, alt i alt er Bogen ikke blot let læst, men ogsaa værd at læse.

Even Marstrand.

CORDT TRAP: Russiske Jøder i København efter Folketællingen 1921. 31. S. Vilhelm Trydes Forlag. Kjøbenhavn. 1922.

Dette Skrift, der er Særtryk af „Jødisk Tidsskrift“, indeholder en Fortsættelse af Forf.s tidligere Undersøgelser over det mosaiske Troessamfund i Kjøbenhavn (jfr. Nationaløkonomisk Tidsskrift, 1907 og 1912), og giver ogsaa den talmæssige Dokumentation for det gamle kjøbenhavnske Jødesamfunds fortsatte Døen ud. I 1916 var der saaledes endnu 3076 Personer af det gamle Samfund, i 1921 kun 2729; samtidig steg Antallet af de Personer, der hører til de før Krigen indvandrede Jøder, fra 2443 til 2615, saaledes at disse sammen med de under Krigen indvandrede russiske og andre Jøder nu ialt udgør 3146 Personer, eller ikke faa flere end det gamle Samfund. Det er disse nye fremmede, Størstedelen af Afhandlingen drejer sig: Om deres Giftermaalsforhold, Fødsler og Dødsfald, Fordeling efter Erhverv m. v. Forf. paapeger, at det synes at gaa fremad for disse Indvandrere, der alle kom hertil for at begynde paa fuldstændig bar Bund, men at Fremgangen er meget langsom, og at de praktisk talt endnu alle lever under ganske fattige Forhold. Maaske er det først forbeholdt den følgende Generation, der nyder dansk Skoleundervisning at komme ud over Proletartilværelsen. Der foreligger i hvert Fald her et interessant socialt Fænomen, og man er Forf. taknemlig, fordi han stadig følger og belyser Spørgsmaalet.

E. C.

Nationalekonomiska Studier, tillägnade Prof. Knut Wicksell. 12te Hefte af Ekonomisk Tidsskrift. 1921.

Prof. Wicksells 70aarige Fødselsdag har givet svenske Økonomer Anledning til som Hyldest at udgive en Række Afhandlinger, hvortil enkelte tyske Bidrag er knyttede.

L. v. Bortkiewicz har skrevet en ret formalistisk Op-

fund vil være Omraader, hvor den nuværende Privatdrift vil have sin Plads, f. Eks. i Landbruget. Det kunde jo dog ogsaa være med noget allerede kendt, at den socialistiske Stats Ufuldkommenheder skulde udfyldes.

Der er saaledes i Bogen adskilligt at glædes over, en Del, der omvendt ægger til Modsigelse, alt i alt er Bogen ikke blot let læst, men ogsaa værd at læse.

Even Marstrand.

CORDT TRAP: Russiske Jøder i København efter Folketællingen 1921. 31. S. Vilhelm Trydes Forlag. Kjøbenhavn. 1922.

Dette Skrift, der er Særtryk af „Jødisk Tidsskrift“, indeholder en Fortsættelse af Forf.s tidligere Undersøgelser over det mosaiske Troessamfund i Kjøbenhavn (jfr. Nationaløkonomisk Tidsskrift, 1907 og 1912), og giver ogsaa den talmæssige Dokumentation for det gamle kjøbenhavnske Jødesamfunds fortsatte Døen ud. I 1916 var der saaledes endnu 3076 Personer af det gamle Samfund, i 1921 kun 2729; samtidig steg Antallet af de Personer, der hører til de før Krigen indvandrede Jøder, fra 2443 til 2615, saaledes at disse sammen med de under Krigen indvandrede russiske og andre Jøder nu ialt udgør 3146 Personer, eller ikke faa flere end det gamle Samfund. Det er disse nye fremmede, Størstedelen af Afhandlingen drejer sig: Om deres Giftermaalsforhold, Fødsler og Dødsfald, Fordeling efter Erhverv m. v. Forf. paapeger, at det synes at gaa fremad for disse Indvandrere, der alle kom hertil for at begynde paa fuldstændig bar Bund, men at Fremgangen er meget langsom, og at de praktisk talt endnu alle lever under ganske fattige Forhold. Maaske er det først forbeholdt den følgende Generation, der nyder dansk Skoleundervisning at komme ud over Proletartilværelsen. Der foreligger i hvert Fald her et interessant socialt Fænomen, og man er Forf. taknemlig, fordi han stadig følger og belyser Spørgsmaalet.

E. C.

Nationalekonomiska Studier, tillägnade Prof. Knut Wicksell. 12te Hefte af Ekonomisk Tidsskrift. 1921.

Prof. Wicksells 70aarige Fødselsdag har givet svenske Økonomer Anledning til som Hyldest at udgive en Række Afhandlinger, hvortil enkelte tyske Bidrag er knyttede.

L. v. Bortkiewicz har skrevet en ret formalistisk Op-

sats over Forholdet mellem den subjektive og objektive Pristeori; hans Paavisning af den utvivlsomme Forbindelse mellem objektive og subjektive Elementer er ikke det sidste Ord, forsaavidt han ikke gaar bag om Produktionsomkostningerne til det tekniske Besvær ved at fremstille Tingene.

Af Carl Menger aftrykkes et posthumt Brev, hvori han siger: Naar jeg laaner 1000 Gylden, er det, jeg modtager, og hvorfor jeg er villig at give Rente „die Erwerbsgelegenheit“, som giver Laantager Mulighed for at anskaffe de Kapitalgoder, der erhverves for de 1000 fl, eller rettere for at skaffe sig den Udnyttelse af disse Kapitalgoder, der igen er identisk med Nytteindholdet af de 1000 fl.

Ogsaa fra Böhm Bawerk foreligger der et efter dennes Død udgivet Brev til Wicksell, hvori B. B. vender sig mod Marshalls Venteteori, som han (o: B. B.) energisk hævder er noget ganske andet end Agioteorien. B. B. beskylder Marshall for „at pløje med Agioteoriens Heste for at høste til Fordel for Abstinenteorien“.

De vigtigste Bidrag i Lykønskingsheftet er imidlertid givet af svenske Økonomer:

L. Brismann hævder i sin Opsats, at 8 Timers Arbejdsdagen betyder en Mindskning og Fordyrelse af Produktionen (under Forudsætning af, at Daglønnen og Produktionstempoet er uforandret). I saa Fald gælder den almindelige Lov, at naar en af Produktionens Faktorer bliver dyrere, vil dels Dyrkningsgrænsen ogsaa industrielt blive indskrænket og den fordyrede Faktor (Arbejdet) blive substitueret af andre Faktorer. En dansk Forfatter, Ingeniør Jantzen har fremstillet Følgen for Arbejderne saaledes: da større Løn giver større Arbejdsløshed, saa er der et Skæringspunkt, hvor Arbejdernes Totalløn bliver størst og en Forringelse eller Forhøjelse i Timelønnen giver hele Klassen Tab, fordi de Arbejdende maa forudsættes at skulle underholde de Arbejdsløse.

Nu vil imidlertid en Substituering af Maskiner med Arbejde betyde en højere Teknik og igen billigere Produktion, der i de Fald, hvor Varens Efterspørgsels Kurve er jævn, kan betyde Evne til at beskæftige flere Arbejdere trods den højere Teknik. Men 8-Timers Dagens Tab for Arbejdsgiveren kan iøvrigt mere end afbalanceres, hvis han gaar over til Flerhold Systemet.

Industriens og Samfundets Interesse er imidlertid en kortere Arbejdstid, ledsaget af større Ydelse fra Arbejderens Side eller af Flerhold Systemet, og angaaende Styklønnens Stigen,

som i og for sig ikke er ønskelig, saa er den endog ganske unødvendig, hvor de bedre Arbejderforhold trækker Menneskemateriel fra Smaahaandværker- og Detaillistklassen med en tilsvarende Nedgang i Antallet af disse Klassers Personel. Jo mindre Afstanden er mellem Detail- og Engros-Prisen, des lavere kan Lønnen være. Det er noget uretfærdigt, naar den borgerlige Presse i Danmark lægger Eftertrykket paa Nedsættelsen af Arbejdslønnen og glemmer, at denne bør være en Funktion af Detailprisen, saavel som at en for stor ikke producerende Mellemlasse er en Byrde paa de produktive Erhverv.

Prof. Davidson undersøger den herskende Depressions Genesis. Forf. undersøger Prisfaldet a) som Følge af de op-hobede Vareforraad hos Regeringen og Private, der kastedes paa Markedet paa én Gang, og b) som Følge af at Dollaren fik forøget Købeevne. Forfatteren mener, at den Bankpolitik, som de i det amerikanske Centralreservebanksystem omfattede Instituter siden medio 1920 førte med Kreditindskrænkning, maatte have Depression til Følge.

Eli Heckscher undersøger Virkningen af for lav Rentefod og er enig med Wicksell om Forbindelsen mellem Rentefod og Pengeværdi, men medens Wicksell og Davidson mener, at en for lav Diskonto virker kumulativt, siger Heckscher med Cassel, at en for lav Rentefod ganske vist fører til en Omlægning i Produktionen, der baade binder for megen fast Kapital og fører til en for stor Produktion af Kapitalgoder; men dette fører i anden Omgang til, at der bliver for faa Konsumvarer, der saaledes stiger i Pris, hvilken Stigning kalder de produktive Kræfter tilbage til Konsumvaren.

Silverstolpe giver en baade teoretisk og praktisk Opstilling af Vexelkursens periodiske Fluktuationer og finder, at den sjældent naar Guldpointet, men oscillerer omkring Guldpariteten med den halve Afstand til Guldpointet.

Carl Åmark har skrevet en om stor Flid vidnende prishistorisk Studie for Tiden 1732 til 1914. En Række Tabeller er udarbejdede, deriblandt en morsom om Vexelkursen paa Hamburg (Hbg.-banco) fra 1740—1830, — fra 1740—76 for sv. Mark Kobbermønt (pari 36 Mark) og fra 1789—1830 skill. Rigsgælds (pari 48 sk).

Rothlieb undersøger de ikke udnyttede Naturtilganges Værdi; ja, naar deres Udnyttelsesmulighed ligger saa langt borte, at den, diskonteret tilbage til nutidig Værdi, ingen Værdi har, ja saa er den fra et privatøkonomisk Synspunkt værdiløs, men fra et nationalt Synspunkt har den stor Betyd-

ning, fordi den giver den nuværende Generation Sindsro overfor Følgen af en Befolkningsforøgelse. Analysen er gennemført med Rothliebs sædvanlige Skarphed.

Sommarin er ved Siden af at være en god Nationaløkonom en fin Historiker, hvad hans Afhandlinger om svensk Bjærgværk har vist. Denne Gang undersøger han, hvorledes Nationaløkonomien anvender Ordet Kapitalrente, og hvilket forskelligt Indhold Ordet faar hos de forskellige Forfattere og i Lovgivningen. Forf. gaar tilbage til den svenske Middelalder og citerer fra den svenske Ordbog over Middelalderens Sprog, hvor vi har Udtrykket Kronerente som Afgift til Kronen af fast Ejendom; han viser ogsaa, hvorledes man i Sverige har brugt Ordet „Interesse“ for hvad vi nu kalder Pengerente; han citerer Boëtius Fremstilling af, hvorledes den aktuelle Bankrente skal sættes, nemlig: „efter den vinst, man, utan möda och fara att förlora, kan draga av sina penningar i ett lands huvudnäring“ (1799). Forf. ender med at kritisere, at Nationaløkonomien ikke holder Kapital- og Pengerente ude fra hinanden.

Docent Lindahl fortsætter sine Studier over det Wicksellske Interesseprincips Anvendelse ved Beskatninger, denne Gang med Hensyn til Kommunerne. Forf. undersøger hvilke af Kommunens Udgifter er almindelige og hvilke kommer specielle Erhverv tilgode. Men selve Interesseprincippet fører jo til en ulig Anvendelse af de forskellige Skatteformer, hvad Forf. undersøger; Princippet fører jo iøvrigt til Kravet om kvalificeret Majoritet ved de fleste Bevillinger.

Om Ohlins Undersøgelse om Skovenes Omløbstid og Rentabilitetsberegninger tør jeg ikke udtale nogen Dom.

Endelig har Oscar Josephson undersøgt Spørgsmaalet om „Interlocking directorates“ Indtrængen i det svenske Aktiesystem: Medens Anno 1900 Storbankerne gennem Indsættelse af sine Bestyrelsesmedlemmer og Repræsentanter i Storselskabernes Ledelse beherskede 28 ud af 66 Selskaber, behersker de nu 90 af 112. I Sverige var der i 1900 c. 350 Bolag med over 1 Mill. Kr. Aktiekapital, nu kun 300! Men af de 350 Bolag for 20 Aar siden havde 7, nu 87 over 10 Mill. Kr.s Kapital og et Dusin har over 40 Mill. Kr. hver. Til Belysning af Kapitalens Concentration og samme Grupperes Magt indenfor Erhvervslivet er Hr. Josephsons Afhandling meget interessant og burde fremkalde en lignende Undersøgelse herhjemme.

Professor Wicksell er en ejendommelig Forfatterpersonlighed; som Analytiker staar han paa Højde med de bedste i

Europa, og, kan man end paavise Fejl i hans Analyser og undertiden kritisere en Stejlhed, der kan blive doktrinær, saa skylder svensk og derigennem nordisk Nationaløkonomi ham som teoretisk Banebryder saa meget, at vi danske Nationaløkonomer med god Grund og af et oprigtigt Sind har kunnet deltage i den Hyldest, der blev ham til Del, da han overskred Støvet's Aar.

Dr. L. V. Birck.

GERHARD MAGNUSSON: *Socialdemokratiet i Sverige. I—II*
P. A. Nordstedt og Söners Förlag. Stockholm 1922.

Ligesom i Danmark er Socialismen nu ved at blive historisk i Sverige, og der som her har man fejret „Jubilæet“ ved Udsendelsen af større Værker, der i et Tværsnit skal vise og forklare Udviklingen. Denne Opgave er for Sveriges Vedkommende løst med Talent af Gerhard Magnusson, der i de to hidtil udkomne Bind af Socialdemokratiet i Sverige giver en billedrig, fængslende og upartisk Skildring af Socialismens drøje Kamp fra 1880 til Hjalmar Brantings første Regeringsdannelse. Der indledes med et skarpt og kritisk Blik paa Datidens sociale Forhold, og den kommende Skildring grupperer sig da om de Mænd, der satte sig til Maal at bedre Arbejdernes Kaar, — først Palm og Danielson, senere Lindhagen og Branting. At Magnusson ikke er Historiker røber han i sin Stofplacering; han lægger Hovedvægten paa den enkelte Begivenhed og drager ofte den alene frem. Naar der alligevel naas den fuldstændige Harmoni, er det fordi Magnusson forstaar den vanskelige Penneføringens Kunst bedre end de fleste. Ikke for intet var han anset for en fremragende Redaktør af „Socialdemokraten“ — men fra alle Sider anerkendte man fra hans tidligere Dage hans sjældne Evne som Stilist. Han er følsom og dog ironisk skarp, munter og vemodig uden i noget Tilfælde at forsynde sig mod den gode Smags Love.

Hist og her kan der dog være Grund til en Anke. Det er beklageligt, at just Magnusson ikke kommer nærmere ind paa det akademiske Moments Betydning for Socialismen som Helhed, for den svenske især. Han er inde paa Emnet ved Omtalen af Sidney og Beatrice Webbs Bog om Fagforeningerne — men lader det saa ligge uden at se nærmere paa de Væsensjendommeligheder, som netop er mellem svensk og engelsk Socialisme, fordi der det ene Sted er delvis akademisk Ledelse, medens den ganske mangler det andet. Og særlig da